

Protocol

Dyslexie

vastgesteld: september 2025

Inhoudsopgave

.....	1
Hoofdstuk 1: Wanneer is er sprake van dyslexie?	3
1.1 Criteria voor doorverwijzing	3
1.2 De ernst van het leesprobleem	3
Hoofdstuk 2: Signaleren van leesproblemen	4
2.1 Signaleren en aanpak in groep 1 en 2	4
2.2 Signaleren en aanpak vanaf groep 3	4
2.3 Ondersteuningsniveau bij technisch lezen en spelling	4
2.3.1 Ondersteuningsniveau 1	5
2.3.2 Ondersteuningsniveau 2	5
2.3.3 Ondersteuningsniveau 3	5
2.3.4 Ondersteuningsniveau 4	8
2.3.5 Organisatie bij indelen ondersteuningsniveaus	9
Hoofdstuk 3: Comorbiditeit en uitzonderingen bij dyslexieonderzoek	10
3.1 Leerlingen met meervoudige problematiek	10
3.2 Laag IQ en dyslexie	10
3.3 Beredeneerd omgaan met uitzonderingen	10
3.4 Dyslexieonderzoek binnen eigen organisatie	11
Hoofdstuk 4: Compenserende en dispenserende maatregelen	12

Hoofdstuk 1: Wanneer is er sprake van dyslexie?

1.1 Criteria voor doorverwijzing

Bron: brede vakinhoudelijke richtlijn dyslexie (2021) ©NIP, NVO, NKV, LBRT

1. Moeite met aanleren en gebruiken van lees- en/of spellingsvaardigheden, zoals blijkt uit de aanwezigheid van minstens één van de volgende symptomen gedurende minstens zes maanden, ondanks interventies gericht op deze moeilijkheden.
2. De woordleesvaardigheid is substantieel en meetbaar slechter ontwikkeld dan gezien de kalenderleeftijd verwacht mag worden en heeft een significant negatieve invloed op de schoolresultaten.
3. De leerproblemen kunnen niet verklaard worden door verstandelijke beperking, niet gecorrigeerde visus- of gehoorstoornissen, andere psychische of neurologische stoornissen, psychosociale tegenslagen of gebrekkige beheersing van de taal waarin het onderwijs gegeven wordt.

1.2 De ernst van het leesprobleem

Het onderwijs onderbouwt de ernst van het leesprobleem door aan te tonen dat er sprake is van een ernstige, hardnekkige achterstand.

Concreet:

- De school toont aan goed onderwijs en intensieve begeleiding geboden te hebben die voldoet aan kenmerken van effectief onderwijs.
- De school toont aan dat een leerling desondanks zeer lage woordleesscores behaalt op 3 achtereenvolgende hoofdmeetmomenten.

Lage scores op spelling zijn geen onderdeel van de aanvraag, maar worden wel meegestuurd voor een compleet beeld.

Hoofdstuk 2: Signaleren van leesproblemen

2.1 Signaleren en aanpak in groep 1 en 2

Tijdens het intake-gesprek bij een binnenkomende vierjarige worden vragen gesteld waarbij de eerste eventuele signalen van mogelijke dyslexie kunnen worden vastgesteld. Het betreft hier de spraakontwikkeling en het al dan niet voorkomen van dyslexie in de familie.

Op een aantal momenten, welke zijn vastgelegd in de toetskalender, worden observaties en testen gedaan om verschillende vaardigheden te meten, zoals: rijmen, woordenschat, letterkennis, kennis van cijfersymbolen, analysevaardigheden, synthesevaardigheden. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de toetsmap 'beginnende geletterdheid' van het CPS en de kleurentest screening risicokinderen dyslexie (Anneke Smits).

Wanneer een leerkracht zorgen heeft over de ontwikkeling van de hierboven genoemde vaardigheden, worden extra stimulansen geboden, zoals instructie in de kleine kring. Wanneer halverwege groep 2 blijkt dat de leerling hiervan onvoldoende profiteert, kan Bouw! worden ingezet.

2.2 Signaleren en aanpak vanaf groep 3

Vanaf groep 3 worden de richtlijnen van het protocol leesproblemen en dyslexie gevolgd.

Daarnaast kunnen we gebruik maken van de toetsing vanuit het boek "Diagnostiek van technisch lezen en aanvankelijk spellen" van Struiksma (aanwezig in de orthotheek). De toetsen kunnen via onderstaande link gedownload worden

<https://www.vuuniversitypress.com/scoreformulieren-dtlas/>

Aansluitend op BOUW kan Letterster worden ingezet.

2.3 Ondersteuningsniveau bij technisch lezen en spelling

Technisch lezen wordt aangeboden op 4 ondersteuningsniveaus (gestapelde zorg). De ondersteuningsniveaus (ON) 1, 2 en 3 gaan dus ook door wanneer zorg op ON4 wordt geboden. Hieronder staan de ondersteuningsniveaus kort beschreven. Een uitgebreidere uitleg van de ondersteuningsniveaus is te vinden in de [handreiking](#) (zie link) voor de invulling van ondersteuningsniveaus 2,3 en 4 bij lees-/spelproblemen en dyslexie (Dyslexie Centraal, 2021).

2.3.1 Ondersteuningsniveau 1

Alle leerlingen krijgen goed lees- en spellingonderwijs. De instructies en methodes zijn van voldoende kwaliteit en de leerkracht volgt de leerlingen met behulp van het leerlingvolgsysteem.

2.3.2 Ondersteuningsniveau 2

Leerlingen met een D/E-score op technisch lezen (DMT) krijgen extra begeleiding in de klas door de leerkracht. Deze leerlingen krijgen verlengde instructie voor technisch lezen in de klas, tijdens de reguliere lessen. De aanpak en evaluatie wordt beschreven en bijgehouden in het groepsplan/handelingsplan door de groepsleerkracht(en).

2.3.3 Ondersteuningsniveau 3

Ondersteuningsniveau 3 wordt ingezet bij:

- Leerlingen met één of meerdere E-scores op technisch lezen (DMT).
- Leerlingen vanaf januari groep 2 en 3 waarbij problemen zijn in de beginnende geletterdheid. Op basis van leerkrachtobservaties en/of CPS toetsen.

Begeleiding op ondersteuningsniveau 3 betreffen specifieke interventies uitgevoerd en/of ondersteund door de zorgspecialist in de school.

De ondersteuning voldoet aan de volgende eisen:

- Er wordt een specifieke interventie ingezet, afgestemd op de hiaten in de ontwikkeling van de betreffende leerling. Voorbeelden van interventies voor technisch lezen zijn: Bouw!, Estafette, Ralfi, Taal in Blokjes, Veilig leren Lezen. Voor spelling: Taal in blokjes, Staal (speciale aanpak ON3), Taal in blokjes, Dexlex, Letterster.
- Uitbreiding van de leestijd met minimaal 3x20 minuten (of in ieder geval totaal tenminste 60 minuten) per week.
- De ondersteuning vindt individueel plaats of in een groepje van maximaal 4 leerlingen totaal, met vergelijkbare onderwijsbehoeften.
- De ondersteuning staat beschreven in een individueel handelingsplan. De IB-er is betrokken bij het opstellen, de uitvoering en evaluatie van het handelingsplan. De ondersteuning mag worden geboden door een leesspecialist, RT-er, IB-er, leerkracht of onderwijsassistent. Bouw! mag

worden uitgevoerd door een tutor of ouder, onder supervisie van de leesspecialist/IB-er.

Individuele handelingsplannen:

- Bij vermoedens van dyslexie wordt er een individueel handelingsplan gemaakt in Parnassys. (leerling – begeleiding – plannen – nieuw plan opstellen – individueel handelingsplan technisch lezen). Dit geldt voor leerlingen met:
- 1x een EV-score op DMT
- Het logboek wordt minstens wekelijks bijgehouden door de groepsleerkracht en/of onderwijsassistent.
- Na periode 1 en 3 vindt er een tussenevaluatie plaats. Na periode 2 en 4 wordt het plan afgesloten (zie tabel 1).

TABEL 1. ONDERSTEUNINGSTRAJECT VOOR DOORVERWIJZING DYSLEXIEZORG

Actie	Toelichting	Vervolgactie Onderwijs en begeleiding
Hoofdmeting 1 (januari of juni)	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten	Effectief leesonderwijs op ondersteuningsniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal ondersteuningsniveau 2.
(Tussenmeting) (november of april)	Eventueel vindt er een tussenmeting plaats.	Voortzetting van de (extra) begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 (en eventueel 3) met eventuele aanpassingen.
Hoofdmeting 2	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde	Effectief leesonderwijs op

(januari of juni)	toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	ondersteuningsniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal ondersteuningsniveau 1 en 2. Leerlingen die tot de zwakste 10% behoren, krijgen begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3.
Tussenmeting (november of april)	Na een periode van 10-12 weken intensieve begeleiding vindt er een tussenmeting plaats. Ruwe scores en vaardigheidsscores van een leerling worden vergeleken met de scores van hoofdmeting 2 om effect van begeleiding te bepalen. Daarna volgt er een tweede periode van 10-12 weken intensieve begeleiding.	Voortzetting van de (extra) begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3 met eventuele aanpassingen.
Hoofdmeting 3 (januari of juni)	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Bepaald wordt welke begeleiding een leerling vervolgens nodig heeft op school en of een leerling voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking komt.
Doorverwijzing?	Een leerling komt voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking als:	Ook tijdens en na de behandeling in de zorg krijgen leerlingen extra begeleiding. Hoe de

	1. De scores op de 3 hoofdmetingen waren: - Woordlezen: V-(min)-score of E-score (laagste 10%) 2. Begeleiding op alle ondersteuningsniveaus voldeed aan kenmerken van effectief handelen	leerling in het onderwijs kan worden begeleid wordt afgestemd met de zorgverlener.
--	--	---

2.3.4 Ondersteuningsniveau 4

Diagnostiek en behandeling in het zorginstituut. Dit betreft de leerlingen met vermoedens van Ernstige Dyslexie (ED). Leerlingen kunnen worden aangemeld voor dyslexieonderzoek bij een externe instantie, wanneer de hierboven beschreven hulp onvoldoende resultaat heeft opgeleverd. En wanneer voldaan wordt aan de volgende criteria:

- Minimaal 3x, op een volgend, een E-score op technisch lezen (DMT) Let op: Bij **doublures** gelden uitzonderingen. Voor technisch lezen telt de didactische leeftijd (DL) dan door. Een leerling heeft eind groep 4 gewoonlijk een DL van 20. Is hij in groep 3 of 4 blijven zitten, dan is zijn DL 30. Let hierop bij de signalering en aanmelding van dyslexiezorg.
- Er is gedurende twee periodes van 10-12 weken begeleiding geboden op ondersteuningsniveau 3. Beide periodes staan beschreven in een handelingsplan en zijn voorzien van een evaluatie.

Leerlingen met Ernstige Dyslexie (ED) hebben recht op vergoede dyslexiezorg bij een zorgaanbieder (zie Tabel 2). Indien recent diagnostiek is verricht, zoals een intelligentieonderzoek, dan worden deze gegevens overgenomen door de zorginstantie.

TABEL 2. MOGELIJKE AANBIEDERS DYSLEXIEZORG IN DE REGIO

Aanbieder	Locatie	Aangesloten bij: (www.kwaliteitsinstituutdyslexie.nl)
Cedin	School	ONL
Timpaan	School	ONL
Molendrift	Zorglocatie in Groningen & Uithuizermeeden	ONL
Maaïke Overeem	School/zorglocatie in Winsum	ONL
OCRN	Zorglocatie in Groningen	Nationaal Referentiecentrum Dyslexie (NRD, Braams)

*NB: Ouders kunnen na de diagnostiekfase kiezen voor behandelingen bij een andere aanbieder. De diagnose/toelating tot behandelingen wordt dan overgenomen.

Let op: niet alle aanbieders bieden naast diagnostiek ook behandeling

2.3.5 Organisatie bij indelen ondersteuningsniveaus

Drie keer per jaar vindt er een leerlingenbespreking plaats tussen de leerkracht en IB-er. Besproken wordt welke leerling op welk niveau ondersteuning krijgt. Ook interventies van Bouw! en Letterster worden in overleg met de IB-er opgestart.

Aanmelding vergoede dyslexiezorg gaat altijd in overleg met ouders en de IB-er. De IB-er vult (in overleg met de leerkracht) de aanmelding namens school in. De school levert het dossier aan bij de zorgverlener.

Hoofdstuk 3: Comorbiditeit en uitzonderingen bij dyslexieonderzoek

3.1 Leerlingen met meervoudige problematiek

Met de aanpassing van Jeugdwet (met ingang van 2022) is de nadruk meer komen te liggen op het geïntegreerd aanpakken van problemen en gaat men meer genuanceerd om met meervoudige problematiek ofwel comorbiditeit. Ook leerlingen met een meervoudige problematiek kunnen in aanmerking komen voor een behandelindicatie Ernstige Dyslexie. Het is bekend dat dyslexie vaak samen voorkomt met andere ontwikkelingsstoornissen en zich vaak ernstiger manifesteert als er sprake is van een comorbide problematiek. Uit recent onderzoek blijkt dat het wel mogelijk is dat een gespecialiseerde dyslexiebehandeling bij leerlingen bij wie naast dyslexie ook sprake is van een andere gediagnosticeerde ontwikkelingsstoornis, effectief kan zijn voor het verminderen van de leesproblematiek. In de afweging of een leerling in aanmerking komt voor behandeling binnen dyslexiezorg vanuit de Jeugdwet wordt gekeken naar de uitvoerbaarheid van de behandeling. Met andere woorden: als de problematiek te complex wordt ingeschat waardoor een dyslexiebehandeling niet adequaat kan worden uitgevoerd, dan kan er geen behandelindicatie Ernstige Dyslexie volgen. Het is aan de zorgverlener om op basis van de bevindingen vanuit de diagnostiek te bepalen of de dyslexiebehandeling bij een leerling uitvoerbaar is of dat een andere zorgroute de voorkeur heeft.

3.2 Laag IQ en dyslexie

Wanneer een leerling op alle vakgebieden een lage score heeft en waarschijnlijk een laag IQ, dan wordt geadviseerd deze leerling pas aan het eind van groep 5 aan te melden voor dyslexieonderzoek en behandeling. Wanneer er eind groep 5 op woordlezen < dle 10, dan is er vermoedelijk sprake van dyslexie (er moet dan nog wel een discrepantie zijn met rekenen). De ontwikkeling van deze leerlingen is trager en de kans dat de behandeling aanslaat op oudere leeftijd is groter. Er wordt na de diagnostiek besloten om een aantal proefbehandelingen te geven en daarbij te kijken naar het rendement.

3.3 Beredeneerd omgaan met uitzonderingen

Pas na een periode van goed onderwijs en intensieve begeleiding op school kan een leerling, als voldaan wordt aan het traject voor doorverwijzing, worden doorverwezen voor vergoed diagnostisch onderzoek om na te gaan of er sprake is van een behandelindicatie Ernstige Dyslexie. Maar soms moet een

uitzondering worden gemaakt en kan er beredeneerd worden afgeweken van de criteria voor doorverwijzing van onderwijs naar zorg.

De regeling voor vergoede zorg kent verschillende strenge criteria. De regeling is alleen bedoeld voor leerlingen met een ernstige vorm van dyslexie. Maar om de procedures niet in beton te gieten en om als school en als zorgverlener onder alle omstandigheden het gezonde verstand te kunnen blijven gebruiken, is er de mogelijkheid voor beredeneerd afwijken. Dat wil zeggen: om een uitzondering te kunnen maken als daar goede redenen voor zijn. Die redenen zijn niet in criteria te vangen, want hoe je die ook formuleert, er zijn altijd randgevallen. In eerste instantie de school en in tweede instantie de zorgverlener zullen op overtuigende wijze aannemelijk moeten maken, dat een leerling, ondanks dat hij niet aan de standaard criteria voor doorverwijzing voldoet, toch voor diagnostiek vanuit de Jeugdwet in aanmerking komt. Het is verstandig om als school contact op te nemen met een zorgverlener bij zorgen over de ontwikkeling van een leerling of als er een uitzondering nodig is, bijvoorbeeld; voor leerlingen met een erfelijke aanleg voor dyslexie en al zeer vroegoptredende signalen van ernstige leesproblemen. Deze zal de informatie over de ontwikkeling van de leerling, de toetsgegevens en de kwaliteit van de geboden begeleiding beoordelen en interpreteren waarbij de zorgverlener is gebonden aan ethische en professionele regels

3.4 Dyslexieonderzoek binnen eigen organisatie

Wanneer een leerling, ondanks structureel planmatig handelen toch lagere CITO-scores haalt op lezen en spellen kan het vermoeden ontstaan dat er sprake is van een minder ernstige vorm van dyslexie (waarbij vaak op het gebied van rekenen en begrijpend lezen hoge scores zijn). In dit geval kan een dyslexiescreening en bij voldoende aanwijzingen volgens de criteria een onderzoek (mits ze voldoen aan de criteria van het NKD 2022) worden uitgevoerd door het ondersteuningsteam onder supervisie Jannes de Vries, GZ-psycholoog. Dit wordt bij voorkeur gedaan vanaf medio groep 6.

Als eerder omschreven: Na onderkenning van ernstige dyslexie volgt doorverwijzing naar een instelling onder de zorg als Cedin, Molendrift, OCRN, Maaik Overeem en Timpaan, de overige leerlingen komen in aanmerking voor een dyslexieverklaring uit eigen beheer, mits ze voldoen aan de criteria van het NKD 2022.

Hoofdstuk 4: Compenserende en dispenserende maatregelen

Wanneer bij een leerling dyslexie is vastgesteld, heeft het recht op verschillende hulpmiddelen. Per schooljaar kan worden afgestemd welke hulpmiddelen aansluiten bij de onderwijsbehoeften. Wanneer tijdens toetsen gebruik wordt gemaakt van een hulpmiddel, staat dit vermeld als opmerking in Parnassys. Hulpmiddelen worden ingezet conform handleidingen van leerlingvolgsysteem (CITO of BOOM).

Compenserende maatregelen bij toetsen

Daarnaast heeft een leerling met dyslexie recht op compenserende maatregelen in de klas, denk hierbij aan voorleessoftware bij de zaakvakken.

Software waar je mee kunt werken is bijvoorbeeld; Alinea (Lexima), Read and write (Lexima) en In 2 words. Daarnaast hebben de iPads ook een voorleesfunctie. Ook beschikt inmiddels een groot deel van de methoden over een digitale versie met auditieve ondersteuning.

Voor welk programma wordt gekozen kan per school/leerling verschillen. Dit is afhankelijk van de dyslexiebehandelaar of wordt aangepast aan de software waar de beoogde VO- school mee werkt.